

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Michał Chojnacki

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej w W.**

przeciwko **M. B.**

o zapłatę

orzeka:

I. zasądza od M. B. na rzecz Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej w W. kwotę 2069533,64 zł (dwa miliony sześćdziesiąt dziewięć tysięcy pięćset trzydzieści trzy złote sześćdziesiąt cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 maja 2019 roku do dnia zapłaty ;

II. zasądza od M. B. na rzecz Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej w W. kwotę 18017 zł (osiemnaście tysięcy siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty, w tym kwotę 15000,00 zł (piętnaście tysięcy złotych i zero groszy) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

III. obciąża Skarb Państwa nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sygnatura akt II C 2242/20

UZASADNIENIE

Powód Syndyk Masy Upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. złożył pozew przeciwko M. B. i J. Ś. o rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym i orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwani M. B. i J. Ś. mają zapłacić solidarnie na rzecz Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 2.069.533,64 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego adwokata, według norm przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się nakazu zapłaty do dnia zapłaty. W razie prawidłowego wniesienia przez pozwanych zarzutów od nakazu zapłaty wniósł o utrzymanie nakazu zapłaty w mocy, oraz zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego adwokata, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że znajduje się w posiadaniu weksla własnego na kwotę 2.069.533,64 zł wystawionego przez M. B.. Zapłata weksla została poręczona przez J. Ś. co do całości sumy wekslowej. Weksel został wystawiony jako niezupełny (in blanco) oraz wydany (...) na zabezpieczenie spłaty zobowiązania wynikającego z umowy pożyczki nr (...) datowanej na dzień 30 maja 2008 r. Powód wskazał, że wystawca weksla nie wywiązał się z obowiązku spłaty pożyczki, zgodnie z postanowieniami umowy. W konsekwencji powód wypowiedział powódce umowy pożyczki pismem z dnia 6 czerwca 2016 r. Powód wskazał, że zgodnie z uprawnieniem wynikającym z pkt 11 umowy oraz deklaracji wekslowej uzupełnił weksel pozostałą do zapłaty kwotą zadłużenia w wysokości 2.069.533,64 zł, opatrzył go datą płatności na dzień 6 maja 2019 r. oraz miejscem płatności w siedzibie (...). Roszczenie powoda w wysokości 2.069.533,64 zł, składa się z:

- niespłaconego kapitału pożyczki w kwocie 1.411.278,65 zł;
- niespłaconego odsetki umowne w kwocie 210.433,07 zł;
- odsetki z tytułu należności przeterminowanych (karne) w kwocie 447.743,92 zł;
- prowizja i opłaty dodatkowe w łącznej kwocie 78,00 zł.

(pozew k. 5-13)

Sąd nakazem zapłaty z dnia 18 marca 2020 r. wydanego pod sygnaturą II Nc 396/19 nakazał, aby pozwani M. B. i J. Ś. w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłacili solidarnie na rzecz powoda Syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej kwotę 2.069.533,64 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 10.217,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego albo wnieśli w tym terminie sprzeciw do tegoż Sądu, oraz nakazał pobrać od M. B. i J. Ś. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 100.477,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

(nakaz zapłaty k. 270, oraz postanowienie k. 288)

Nakaz zapłaty z dnia 18 marca 2020 r. wydany pod sygnaturą II Nc 396/19 uprawomocnił się w stosunku do J. Ś., z dniem 13 czerwca 2020 r.

(potwierdzenie odbioru k. 294)

Pozwana M. B. w dniu 18 czerwca 2020 r. złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i wniosła o uchylenie nakazu zapłaty, oddalenie powództwa, oraz przyznanie pozwanej od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Pismu został nadany bieg jako zarzutom od nakazu zapłaty.

W uzasadnieniu zarzutów, pozwana wskazała, że umowa nr (...) nie została ważnie zawarta i jako pozorna czynność prawna, zgodnie z brzmieniem przepisu art. 83 § 1 jest bezwzględnie nieważna. Pozwana wskazała, że nigdy nie wykorzystwała środków wypłaconych tytułem umowy pożyczki, której rzeczywistą stroną był P. P.. Zdaniem pozwanej powód nie spełnił świadczenia wzajemnego tj. braku wypłacenia całkowitej kwoty pożyczki na rzecz pozwanej, gdyż jak wskazano powyżej czynność ta była pozorna, pozwana tylko w niewielkim zakresie mogła skorzystać z wypłaconej pożyczki, głównym beneficjentem pożyczki był prawdopodobnie P. P.. Pozwana również wskazała, że roszczenie ze stosunku podstawowego uległo przedawnieniu w dniu 22 lipca 2019 r, gdyż było to roszczenie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej przez powoda. W związku z czym weksel jest nieważny również z uwagi na przedstawienie stosunku podstawowego i nie może być egzekwowany.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k. 295-297)

Strony postępowania w dalszych pismach procesowych podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 5 lutego 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. akt X GU 53/15, Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie X Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych ogłosił upadłość (...) z możliwością zawarcia układu, powierzając sprawowanie zarządu całym majątkiem upadłego – Zarządcy w osobie L. K.. Następnie postanowieniem z dnia 19 marca 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. akt X GU 87/15, Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie X Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i naprawczych zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego (...) z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego i ustanowił Syndyka w osobie L. K..

(postanowienia k. 24-25)

Pozwana podpisała 30 maja 2008 r. z powodem umowę o prowadzenie rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w (...).

(wniosek k. 328, umowa k.329-330, aneks k.333, regulamin k. 331-332)

Pozwana skierowała w dniu 30 maja 2008 r., do (...) w W. wniosek o przyznanie pożyczki w kwocie 1.900.000,00 zł.

(wniosek k. 340-344)

(...) w W. zawarła z M. B. umowę pożyczki nr (...) w dniu 30 maja 2008 r. Zgodnie z pkt 1 umowy powód udzielił pozwanej na wniosek z dnia 30 maja 2008 r. pożyczkę w wysokości 1.900.000,00 zł na okres 117 do dnia 30 kwietnia 2018 r. na warunkach określonych niniejszą umową i Regulaminem udzielania kredytów i pożyczek (...) w W., stanowiący załącznik nr 1 do umowy. W pkt 2 strony wskazały, że z udzielonej pożyczki powód potrąci prowizję z tytułu udzielenia pożyczki w wysokości 5,00 % kwoty pożyczki to jest 95.000,00 zł. Zgodnie z treścią pkt 4, pożyczka oprocentowana była według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) wynoszącej w dniu zawarcia umowy 11.00 % w skali roku. Spłata pożyczki zgodnie z treścią pkt 6 miała następować w ratach miesięcznych płatnych bez wezwania zgodnie z planem spłaty stanowiącym załącznik nr 2 do umowy, natomiast zgodnie z treścią pkt 8 spłata pożyczki może następować w formie wpłat gotówkowych w kasie (...), lub wpłat na rachunek nr (...). Zabezpieczeniem przyznanej pożyczki zgodnie z pkt 10 był Weksel. Cesja Polisy (...), Hipotek na nieruchomości zabudowanej położonej w L. przy ul. (...), działka nr (...), KW nr (...) prowadzona przez Sąd Rejonowy w Lublinie, oraz poręczenie. Strony również uregulowały przypadek nieterminowości spłat – w pkt 14 wskazano, że w przypadku nieterminowej spłaty pożyczki należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pobierane są odsetki wg stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla należności przeterminowanych, wynoszącej na dzień zawarcia umowy 29%. (...) może dokonać zmiany wysokości odsetek dla należności przeterminowanych w przypadku określonych w pkt 4 niniejszej umowy, z tym zastrzeżeniem, że maksymalna stopa procentowa nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy pożyczki lombardowego Narodowego Banku Polskiego. W pkt 15 wskazano, że w przypadku uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty, pozwana będzie zobowiązana do uiszczenia na rzecz powoda każdorazowo opłaty manipulacyjnej.

(umowa nr (...) k. 29-30)

Do powyższej umowy został załączony regulamin udzielania kredytów i pożyczek (...) w W., oraz aktualny plan spłaty pożyczki.

(regulamin k. 31-32, plan spłaty k. 33-35)

Strona pozwana wystawiła weksel in blanco w dniu 30 maja 2008 r.

(weksel k. 26)

Do weksla in blanco dołączoną deklarację, w którym wskazano, że weksel jest zabezpieczeniem spłaty kredytu udzielonego na mocy umowy z dnia 30 maja 2008 r. nr (...), w którym powód ma prawo wypełnić weksel na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego przez pozwaną i J. Ś. kredytu wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami powoda, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części kredytu, oraz we wszystkich tych przypadkach, w których służy powodowi prawo ściągnięcia swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności.

(deklaracja do weksla in blanco k. 27)

Powód wypłacił pozwanej kwotę pożyczki w dniu 30 maja 2008 r. na nr rachunku (...).

(zestawienie operacji k. 36-37)

Pozwana pismem z dnia 28 listopada 2009 r. zwróciła się do powoda o przesunięcie terminu spłaty pożyczki na dzień 31 marca 2010 r.

(pismo k. 38)

Strony postępowania podpisały aneks nr (...) w dniu 28 listopada 2009 r., w którym przesunięto termin spłaty pożyczki do dnia 31 marca 2018 r.

(aneks nr (...) wraz z załącznikami k. 39-43))

Pozwana pismem z dnia 30 czerwca 2010 r. zwróciła się do powoda o przesunięcie terminu spłaty pożyczki na dzień 1 października 2010 r.

(pismo k. 44)

Strony postępowania podpisały aneks nr (...) w dniu 30 czerwca 2010 r., w którym przesunięto termin spłaty pożyczki do dnia 1 marca 2018 r.

(aneks nr (...) wraz z załącznikami k. 45-49))

Pozwana pismem z dnia 28 lutego 2011 r. zwróciła się do powoda o przesunięcie terminu spłaty pożyczki na dzień 1 czerwca 2011 r.

(pismo k. 50)

Strony postępowania podpisały aneks nr (...) w dniu 28 lutego 2011 r., w którym przesunięto termin spłaty pożyczki do dnia 1 marca 2018 r.

(aneks nr (...) wraz z załącznikami k. 51-55)

Pozwana pismem z dnia 29 czerwca 2012 r. zwróciła się do powoda o przesunięcie terminu spłaty pożyczki na dzień 1 października 2012 r.

(pismo k. 56)

Strony postępowania podpisały aneks nr (...) w dniu 29 czerwca 2012 r., w którym przesunięto termin spłaty pożyczki na dzień 1 października 2012 r.

(aneks nr (...) wraz z załącznikami k. 57-60)

Pozwana dokonywała częściowych spłat powyższej pożyczki od dnia 30 maja 2008 r. Pozwana nie wywiązała się ze spłaty kwoty pożyczki wraz z odsetkami. Pozwana łącznie wpłaciła kwotę 1.862.094,32 zł. (wydruk (...) k. 68-75, wydruki k. 334-338, wydruk k. 345, potwierdzenia przelewów k. 346-371)

Powód wzywał wielokrotnie pozwaną i poręczyciela do zapłaty zadłużenia.

(pisma k. 372-468)

Powód pismem z dnia 14 marca 2016 r. i 25 kwietnia 2016 r. wezwał pozwaną do zapłaty zaległej kwoty zadłużenia (piśmie z dnia 14 marca 2016 r. – kwota 771.796,55 zł, piśmie z dnia 25 kwietnia 2016 r. – kwota 819.030,69 zł), pod rygorem wypowiedzenia umowy.

(pisma k.76-78, 82-84)

Powód pismem z dnia 14 marca 2016 r. i 25 kwietnia 2016 r. wezwał poręczyciela do zapłaty zaległej kwoty zadłużenia.

(pisma k. 79-81, 85-87)

Pismem z dnia 6 czerwca 2016 r. powód wypowiedział pozwanej umowę pożyczki nr (...) z dnia 30 maja 2008 r. z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Pozwana odebrała powyższe pismo w dniu 20 czerwca 2016 r.

(pismo k. 91-94)

Pismem z dnia 6 czerwca 2016 r. powód poinformował poręczyciela o wypowiedzeniu umowy nr (...) z dnia 30 maja 2008 r. z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia.

(pismo k. 95-98)

Powód w związku z wypowiedzeniem umowy, uzupełnił weksel in blanco, na podstawie którego M. B. była zobowiązana do zapłaty na rzecz (...) w W. - o sumę zapłaty w wysokości 2.069.533,64 zł, oraz termin płatności w dniu 6 maja 2019 r. Powyższy weksel został uprzednio poręczony przez J. Ś..

(weksel k. 26)

Pismem z dnia 11 kwietnia 2019 r. powód zawiadomił pozwaną i poręczyciela o uzupełnieniu weksla wraz z wezwaniem do jego wykupu.

(pisma k. 99-106)

Zarząd powoda podejmował uchwały w którym zmieniał oprocentowania karne od kredytów przeterminowanych, oraz opłaty windykacyjne.

(uchwały k. 107-188, 260-261)

W toku śledztwa PO VI Ds 37.2016 pozwanej przedstawiono zarzutu o to, że:

1. w dniu 29 grudnia 2011 r. w W., w placówce (...) w W., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w celu uzyskania dla siebie i innych osób od (...) w W. pożyczki w wysokości 90.000,00 zł przedłożyła nierzetelne, pisemne oświadczenia dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania pożyczki;
2. w dniu 29 lutego 2012 r. w W., w placówce (...) w W., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w celu uzyskania dla siebie i innych osób od (...) w W. pożyczki w wysokości 2.100.000,00 zł, przedłożyła podrobiony dokument w postaci zaświadczenia z dnia 28 lutego 2012 r. o zatrudnieniu.

(pismo prokuratora z 3 marca 2021 r. k. 487, akta sprawy II K 251/16)

Stan faktyczny w powyższym kształcie, częściowo był bezsporny pomiędzy stronami, tj. w zakresie w jakim dotyczył zawarcia umowy pożyczki nr (...). W pozostałym zakresie ustalenia Sądu zostały dokonane w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego na potrzeby niniejszego postępowania, w tym w postaci dokumentacji oraz wydruków (art. 308, 309 k.p.c.).

Pozostała zgromadzona w aktach dokumentacja oraz wydruki, w zakresie w jakim nie zostały wskazane w toku dotychczasowych ustaleń, zostały przez Sąd pominięte jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 k.p.c..

Jedynie porządkowo należy wskazać, że wydruki komputerowe mogą stanowić dowód w postępowaniu cywilnym, stanowią bowiem "inny środek dowodowy", o którym mowa w art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c. Jakkolwiek nie można przyjąć, że oświadczenie zawarte w wydruku komputerowym jest zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, to należy przyjąć, że przedmiotowy środek dowodowy świadczy o istnieniu zapisu komputerowego określonej treści w chwili dokonywania wydruku. Okoliczność, że tego typu dowody mogą być z łatwością modyfikowane, nie pozbawia ich mocy dowodowej (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrok 13 stycznia 2017 r., sygn. akt sygn. akt I ACa 2111/15, źródło: (...))

Należy też zauważyć, że dokumentacją załączoną przez powoda do odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty (k. 311 i następne) nie była kwestionowana przez pozwaną. Zgodnie z przepisem art. 230 k.p.c., gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może te fakty uznać za przyznane. Należy więc podkreślić, że strona pozwana nie odniosła się do takich twierdzeń jak:

- wyliczenie stanu zadłużenia na dzień wypełnienia weksla;
- wyciągu ze zleceń płatniczych dokonanych w dniu 30 maja 2008 r.;
- zestawienia wypłaty i wpłat oraz dokumentów kasowych;
- wezwań do zapłaty.

Sąd postanowieniem z dnia 18 lutego 2021 r. oddalił na podstawie art. 235² § 1 pkt 6 k.p.c. wniosek pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków P. P., J. P. i M. G., gdyż pomimo stosownego wezwania pozwana nie usunęła braków formalnych wniosku.

(postanowienie k. 478)

Sąd postanowieniem z dnia 11 października 2021 r. oddalił na podstawie art. 299 k.p.c. wniosek pozwanej o dopuszczenie dowodu z przesłuchania w charakterze strony. Obowiązek przesłuchania stron nie ma charakteru bezwzględnego i aktualizuje się wówczas gdy sąd uzna, że dotychczasowe wyniki postępowania dowodowego nie świadczą o wyjaśnieniu faktów istotnych dla rozstrzygnięcia. W ocenie sądu fakty istotne zostały już wyjaśnione. Sąd uznał, że zgromadzony materiał dowodowy jest spójny i zupełny, więc nie było konieczności przeprowadzania dowodu z przesłuchania stron.

Odnosnie wniosku dotyczącego dowodów z dokumentów zawartych z w aktach sprawy II K 251/19, wskazać należy, że postępowanie karne dotyczyło innych czynności prawnych (tj. umów (...), wyrok II K 251/16 k. 669), nie objętych przedmiotowym postępowaniem. W związku z czym powyższa dokumentacja nie miała znaczenia dla niniejszego postępowania i została przez Sąd pominięta.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Podstawą roszczenia powoda był weksel własny wypełniony na kwotę 2.069.533,64 zł, który został wystawiony jako niezupełny (in blanco) i wydany (...) przez pozwaną i poręczony przez J. Ś. jako zabezpieczenie spłaty pożyczki nr (...) zawartej przez pozwaną ze (...) w dniu 30 maja 2008 r. Wksel został zaś wystawiony celem zabezpieczenia spłaty zobowiązania z umowy pożyczki zawartej w dniu 30 maja 2008 roku.

W ocenie pozwanej umowa nr (...) jest nieważna, ponieważ została zawarta dla pozorów. Pozwana stwierdziła, że nie była prawdziwą stroną umowy i nie otrzymała środków wypłaconych tytułem umowy pożyczki, której beneficjentem miała być osoba trzecia tj. prawdopodobnie P. P.. Pozwana również wskazała, że skoro stosunek podstawowy stał się wymagalny z dniem 21 lipca 2016 r., to roszczenie z tego tytułu uległo przedawnieniu w dniu 22 lipca 2019 r. i w konsekwencji weksel zabezpiecza nieistniejące roszczenie.

Przedstawiony w sprawie weksel miał w momencie wystawienia charakter weksla in blanco, a strony ustaliły warunki ewentualnego wypełnienia weksla w treści deklaracji wystawcy weksla. W deklaracjach poręczycieli określono natomiast zakres odpowiedzialności poręczycieli wekslowych.

Wksel własny stanowi zgodnie z art. 101 pkt. 5 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. z 1936 r., nr 37, poz. 282) przyrzeczenie bezwarunkowej zapłaty sumy pieniężnej a wystawca weksla własnego jest głównym dłużnikiem wekslowym, na którym ciąży przede wszystkim obowiązek zapłaty sumy wekslowej. Wksel własny, zawierający bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia określonej sumy pieniężnej we wskazanym miejscu i czasie, stwarza bezwarunkową odpowiedzialność osób na nim podpisanych. Zobowiązanie wekslowe powstaje przez wręczenie podpisanego weksla (w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania) i odebranie go przez osobę uprawnioną. Umowa o wręczenie weksla jest czynnością prawną kausalną, której ważność zależy od istnienia i ważności causy, rozumianej jako cel gospodarczy przysporzenia.

W przypadku weksli, zwłaszcza weksli gwarancyjnych przyczyną powstania zobowiązań w nich inkorporowanych są kausalne stosunki, najczęściej stosunki umowne, co do których strony ustanawiają zabezpieczenie w postaci wykreowania dodatkowych zobowiązań z weksla między tymi samymi stronami (tak. m.in. w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 24 września 2014 r., I ACa 405/14).

Jak wskazuje się w nauce i orzecznictwie prawa cywilnego, zobowiązania z weksla in blanco, który jest wekslem niezupełnym o charakterze gwarancyjnym, dochodzić można jedynie w przypadku zgodnego z deklaracją wekslową wypełnienia weksla. Oznacza to, że charakter abstrakcyjny weksla in blanco ulega znacznemu osłabieniu, a istotne znaczenie dla zasadności roszczeń wierzyciela wekslowego ma ustalenie zgodnego z deklaracją wekslową wypełnienia weksla. Deklaracja wekslowa może zostać złożona przez wystawcę weksla w formie dowolnej, z tym że jeżeli dokonywana jest w formie pisemnej, nosi nazwę porozumienia wekslowego (tak M. Czarnecki, M. Bagińska [w:] Prawo wekslowe i czekowe, Komentarz, 5. wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck Warszawa 2008, s. 25, s. 186). Ustalenie zatem w toku postępowania niezgodnego z treścią porozumienia wekslowego wypełnienia weksla powoduje upadek dochodzonego przez powoda roszczenia z weksla.

Porozumienie wekslowe uważa się za umowę sui generis, stanowiącą niezbędny element konstrukcyjny weksla in blanco, przy czym jest to umowa niesamodzielna, związana najczęściej z innymi umowami np. umową kredytową, leasingową, sprzedażą, agencyjną czy umową o pracę (tak M. H. Koziński, op. cit., str. 199). Wypełnienie weksla in blanco jest zgodne z porozumieniem wekslowym, gdy dokona go osoba uprawniona i jeżeli treść weksla odpowiada umowie zawartej między podpisanym na wekslu a osobą, której weksel został wręczony. Upoważnienie do wypełnienia weksla może zostać udzielone w sposób wyraźny lub dorozumiany. Dla przyjęcia ważności zobowiązania wekslowego z weksla in blanco przyjąć należy obowiązek istnienia ważnego zobowiązania wekslowego (tak M. H. Koziński, op. cit., str. 200).

Kwestią wywołującą rozbieżności w orzecznictwie, jest ustalenie strony na której ciąży obowiązek udowodnienia niezgodnego z porozumieniem wekslowym wystawienia weksla. Stosownie do pierwszego z zarysowanych stanowisk: „Podniesienie przez dłużnika wekslowego zarzutów ze stosunku podstawowego (porozumienia wekslowego) nie

powoduje bowiem utraty przez posiadacza weksla formalnej i materialnej legitymacji wekslowej. W dalszym ciągu zatem to na dłużniku wekslowym ciąży obowiązek udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem (art. 6 k.c.). Nie ma podstaw, aby ciężar dowodzenia okoliczności ze stosunku podstawowego uzasadniający uzupełnienie weksla przerzucać na wierzyciela wekslowego. Tym bardziej okoliczności takie nie powinny być badane przez sąd z urzędu (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2008 roku, V ACa 118/08).

W orzecznictwie wyrażano jednak niekiedy również pogląd przeciwny, według którego: „Zgodnie z regułą dowodową wynikającą z art. 6 k.c. rzeczą wierzyciela wekslowego jest dostarczenie dowodów dla wykazania tego, iż weksel in blanco wypełniony został zgodnie z deklaracją wekslową nie tylko co do zasady, lecz także co do wysokości, w przypadku gdy dłużnik wekslowy podnosi dopuszczalny zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z deklaracją wekslową (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 6 kwietnia 2006 roku, I ACa 2087/05).

W ocenie Sądu Okręgowego, za trafny uznać należy pierwszy z przedstawionych poglądów, tj. pogląd, wedle którego to na dłużniku wekslowym ciąży obowiązek udowodnienia niezgodnego z treścią porozumienia wekslowego wypełnienia weksla. Wniosek taki uzasadniony jest treścią art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar udowodnienia faktu, z którego strona wywodzi skutki prawne spoczywa na tym kto się na ten fakt powołuje.

W przypadku rozpatrywanego zagadnienia prawnego faktem, z którego wywodzone są skutki prawne jest nieprawidłowe wypełnienie weksla. Oczywistym jest, iż interes w powoływaniu tego faktu ma tylko dłużnik wekslowy, który z tego faktu usiłuje wywieść skutek w postaci uznania roszczenia wierzyciela wekslowego za niezasadne. W konsekwencji to właśnie dłużnika winien w tym zakresie obciążać ciężar dowodzenia. Na marginesie nadmienić można, iż przyjęcie poglądu przeciwnego, prowadziłoby do znacznego ograniczenia gospodarczej funkcji weksla niepełnego. Należy bowiem podkreślić, iż w takim wypadku weksel nie stanowiłby dla wierzyciela żadnego realnego zabezpieczenia jego roszczenia, skoro wierzyciel zobowiązany byłby każdorazowo do wykazywania prawidłowego wypełnienia weksla, a zatem musiałby dowodzić spełnienia wszelkich przesłanek ze stosunku podstawowego. W konsekwencji, sytuacja procesowa wierzyciela dochodzącego roszczenia ze stosunku prawnego zabezpieczonego wekslem niepełnym byłaby identyczna jak sytuacja procesowa wierzyciela dochodzącego tożsamego roszczenia, które nie zostało wekslem zabezpieczone, skoro w każdej sytuacji wierzyciel musiałby udawadniać przesłanki zasadności roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego. W ocenie Sądu, przedstawiona wyżej argumentacja przemawia za przyjęciem zapatrywania zakładającego, iż to na dłużniku wekslowym spoczywa ciężar udowodnienia nieprawidłowego wypełnienia weksla niepełnego.

Sąd podziela tym samym stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 maja 2018 roku (IV CSK 267/17, opublikowany w (...)), gdzie wskazano, że rozkład ciężaru dowodu w procesie, w którym powód dochodzi należności z weksla, a dłużnik wekslowy broni się zarzutami nawiązującymi do stosunku podstawowego, który określa zasady wypełnienia weksla jest konsekwencją podstaw zgłaszanych żądań. Powód dochodzący roszczenia na podstawie weksla nie ma obowiązku dowodzenia pozawekslowej podstawy swojego żądania. Ciężar dowiedzenia okoliczności wskazanych w art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe w celu zwolnienia się ze zobowiązania wekslowego ciąży na dłużniku.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, wskazać należy, że pozwana M. B. ponosi odpowiedzialności za zobowiązanie wekslowe jako wystawca weksla własnego na podstawie przepisu art. 104 prawa wekslowego.

Przedmiotu sporu nie stanowiła kwestia ważności weksla stanowiącego podstawę dochodzonego roszczenia. Również Sąd z urzędu dokonując oceny weksla pod względem formalnym, nie dostrzegł uchybień skutkujących jego nieważnością, gdyż zawiera on wszystkie elementy wymagane przepisami prawa wekslowego (art. 101 Prawa wekslowego).

W rozpoznawanej sprawie, po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, spór z płaszczyzny prawa wekslowego przeniósł się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Pozwana podniosła bowiem zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego łączącego strony tj. umowy pożyczki.

Przechodząc od oceny zarzutów podniesionych przez pozwaną w pierwszej kolejności wskazać należy, że w myśl art. 17 cytowanej ustawy prawo wekslowe osoby, przeciw którym dochodzi się praw z weksłu, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika. Powołany przepis wyklucza możliwość podnoszenia przez dłużnika wobec posiadacza zarzutów opartych na osobistych stosunkach dłużnika wekslowego z wystawcą lub z poprzednimi posiadaczami, przy czym norma ta nie ma zastosowania do nabywcy, który przy nabyciu weksła działał świadomie na szkodę dłużnika. Podkreślić jednakże należy, że przepis ten dotyczy wyłącznie weksli zupełnych w chwili wystawienia. W sprawie zaś weksel w chwili wystawienia był wekslem in blanco, co do którego zarzut, że posiadacz wypełnił weksel niezgodnie z zawartym porozumieniem, ocenia się według art. 10, a nie według art. 17 (tak też SN w wyroku z dnia 23 października 2008 roku, V CSK 71/08). Zgodnie zaś z przepisem z art. 10 prawa wekslowego jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Wynikające z powołanego przepisu ograniczenie możliwości powołania się na niezgodność wypełnienia weksła z upoważnieniem zachodzi tylko w stosunku do osoby trzeciej, która uzyskała posiadanie weksła w drodze indosu (tak SN w wyroku z dnia 16 czerwca 2010 roku, I CSK 481/09). Również ograniczenia wynikające z powołanego wyżej art. 17 prawa wekslowego nie mają zastosowania w sytuacji, gdy wierzytelność realizuje remitent jako pierwszy wierzyciel (tak SN w wyroku z 20 kwietnia 2004 r., V CK 427/03, Prawo Bankowe 2005, Nr 4).

W rozpoznawanej sprawie uprawnienie do powołania zarzutu wypełnienia weksła niezgodnie z deklaracją wekslową przysługiwało zatem pozwanej jako wystawcy weksła. Zważywszy, że w sprawie roszczenia dochodzi podmiot, któremu wystawca wręczył niewypełniony weksel – remitent, pozwana może podnosić w sprawie zarzuty o charakterze subiektywnym, a zatem oparte na stosunkach osobistych zachodzących między dłużnikiem a wierzycielem, w tym zarzut wypełnienia weksła niezgodnie z deklaracją. Do zarzutów subiektywnych należą: zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego będącego podstawą wystawienia i wręczenia weksła, zarzut utraty weksła, zarzut podpisu z grzeczności, zarzut pozorności żyra, zarzut prolongaty weksła, zarzut wygaśnięcia wierzytelności wekslowej, w tym zarzut otrzymania zapłaty i nie wydania weksła, zarzut potrącenia oraz zarzut zwolnienia z długu lub ugody.

Przesądziwszy kwestię dopuszczalności zarzutów ze stosunku osobistego, wskazać należy, źródłem stosunku podstawowego jest umowa pożyczki nr (...) datowana na 30 maja 2008 r. i podpisana w dniu 30 maja 2008 r., która została zawarta między (...) jako pożyczkodawcą, a M. B. jako pożyczkobiorcą. Umowa została zawarta na pisemny wniosek pozwanej w dniu 30 maja 2008 r. Zgodnie z treścią umowy została udzielona pożyczka w kwocie 1.900.000,00 zł - pkt 1 umowy. Na podstawie powyższej umowy zgodnie z pkt 2 umowy jednocześnie z wypłatą środków potrącona została prowizja w wysokości 95.000,00 zł.

W związku z czym resztę środków tj. kwotę 1.805.000,00 zł przekazano na prowadzony dla pozwanej rachunek oszczędnościowo-kredytowy. W umowie w pkt 24 wskazano bowiem, że środki przekazane zostaną w formie przelewu na nr (...).

Zabezpieczenie spłaty zadłużenia wynikającego z umowy stanowiły (pkt 10 umowy):

- hipoteka;
- cesja polisy (...);
- poręczenie cywilne;
- weksel własny in blanco wystawiony i wręczony przez pożyczkobiorcę (...).

W zakresie zarzutu pozwanej co do przedawnienia roszczenia z tytułu stosunku podstawowego w dniu 22 lipca 2019 r. Należy wskazać, że stosownie do art. 120 § 1 k.c., bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia w którym roszczenie stało się wymagalne, czyli z nadejściem ostatniego dnia pozwalającego dłużnikowi spełnić świadczenie zgodnie z treścią zobowiązania, a w przypadku w którym wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, biegu terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenia stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Dla ustalenia terminu spełnienia świadczenia podstawowe znaczenie ma art. 455 k.c. Wspomniany przepis stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Jak słusznie zauważył SN w wyroku z dnia 13 lutego 2014 r. – sygn. akt V CSK 142/13, skoro termin wymagalności roszczenia o zwrot przedmiotu pożyczki był określony w umowie, to nie miał do niego zastosowania przepis art. 120 § 1 zd. 2 k.c., dotyczący jedynie roszczeń, których termin wymagalności nie jest określony w czynności prawnej, ustawie bądź nie wynika z właściwości zobowiązania, a w konsekwencji do powstania stanu wymagalności roszczenia niezbędne jest podjęcie określonej czynności przez uprawnionego. Nie dotyczy to takiej sytuacji, w której termin wymagalności roszczenia jest określony, natomiast może on zostać skrócony w razie podjęcia przez wierzyciela czynności, do której jest on jedynie uprawniony, np. wypowiedzenia umowy. W takim bowiem przypadku od prawnokształtującej czynności wierzyciela nie zależy powstanie stanu wymagalności roszczenia, lecz jedynie powstanie stanu jego wcześniejszej wymagalności.

Roszczenie o zwrot pożyczki jest świadczeniem jednorazowym (rozłożonym na raty), z uwagi zaś na okoliczność, że związane jest z prowadzeniem działalności gospodarczej przeze powoda to przedawnia się według art. 118 k.c. – po upływie 3 lat. Strony umowy w pkt 5 umowy jednoznacznie określiły okres, na który umowę zawarto. Wprost wskazano, że pożyczkobiorca zobowiązany jest do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami od dnia 1 marca 2018 r. Natomiast w pkt 17 wskazano, że w przypadku niedotrzymania przez pożyczkobiorcę warunków umowy, w postaci nieterminowej spłaty (...) zastrzega sobie prawo do wypowiedzenia umowy z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności.

Syndyk dokonał wypowiedzenia umowy pismem z dnia 6 czerwca 2016 r. w dniu 20 czerwca 2016 r. Początek biegu terminu przedawnienia całej należności z tytułu umowy, należy wiązać z datą upływu okresu wypowiedzenia i postanowienia całej należności w stan natychmiastowej wykonalności. W związku czym roszczenie powoda obejmujące całą pożyczkę, przy uwzględnieniu aktualnej treści art. 118 k.c., mogłoby się przedawnić po upływie 3 lat ze skutkiem na koniec roku kalendarzowego tj. 31 grudnia 2019 r. Podsumowując w chwili wypełnienia weksla in blanco roszczenie o zwrot pożyczki nie uległo przedawnieniu w żadnej części. Należy więc uznać zarzut nieważności weksla z uwagi na przedstawienie roszczenia ze stosunku podstawowego za bezzasadny.

Natomiast w zakresie przedawnienia roszczenia z weksla, należy wskazać, że zgodnie z art. 70 w zw. z art. 103 prawa wekslowego, roszczenia z weksla własnego skierowane przeciwko jego wystawcy przedawniają się z upływem trzech lat od daty płatności weksla, co odnosi się również do weksla in blanco, w którym data płatności została wypełniona przez wierzyciela. Jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 23 marca 2018 r., sygn. akt II CSK 370/17 (LEX nr 2488049) zobowiązanie wekslowe przedawnia się w terminie określonym w prawie wekslowym, a nie w terminie ustalonym dla zobowiązania, które zabezpiecza. Przedawnienie roszczenia z weksla własnego skierowane przeciwko wystawcy, zgodnie z art. 70 w zw. z art. 103 i 104 prawa wekslowego, liczy się od dnia płatności weksla. Identycznie kształtuje się przedawnienie roszczenia z weksla in blanco, nie rozpoczyna ono zatem biegu do czasu wypełnienia weksla. W konsekwencji, przedawnienie roszczenia z weksla in blanco wręczonego – jak w analizowanym przypadku – bez wypełnienia daty płatności bez zastrzeżeń, co do tej daty rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego.

Należy zatem zauważyć, że przedawnienie praw z weksla in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia. Przedawnienie roszczenia z weksla wręczonego bez wypełnienia daty płatności i bez zastrzeżeń, co do tej daty, rozpoczyna się z dniem płatności wpisanym na wekslu przez wierzyciela wekslowego. W przedmiotowym przypadku

data płatności została ustalona w oparciu o treść deklaracji wekslowej podpisanej przez pozwaną, zgodnie z którą (...) przysługiwało uprawnienie do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanej pożyczki wraz z odsetkami, prowizją i innymi należnościami, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty całości lub części pożyczki oraz we wszystkich przypadkach kiedy (...) służyło prawo ściągnięcia należności przed upływem terminu płatności. Zgodnie z treścią deklaracji wekslowej (k. 27): (...) ma prawo opatrzyć ten weksel datą płatności według swego uznania. Należy więc uznać, że powodowi przysługiwało uprawnienie do opatrzenia weksla datą płatności według swojego uznania. Strony nie przewidziały żadnych czasowych ograniczeń co do określenia przez wierzyciela daty płatności weksla. Podsumowując powyższe zauważyć należy, że skoro datą płatności wskazaną na wekslu był 6 maja 2019 r. (k. 26), to trzyletni termin przedawnienia upłynąłby w dniu 31 grudnia 2022 r. Mając zatem na uwadze, że pozew został wniesiony do Sądu w dniu 6 grudnia 2019 r., nie ulega wątpliwości, że powód wytoczył powództwo przed upływem trzyletniego terminu przedawnienia tj. roszczenie wekslowe nie uległo przedawnieniu.

Kolejny zarzut podniesiony przez pozwaną w stosunku do przedmiotowej umowy pożyczki stanowił zarzut pozorności umowy pożyczki. W myśl art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Pozorność oświadczenia woli polega na świadomym złożeniu przez strony czynności prawnej, a przynajmniej jedną z nich, oświadczenia woli, co do którego strony tej czynności uzgodniły, że nie wywoła ono skutków prawnych, lecz będzie jedynie stwarzało fikcję skutecznego dokonania wynikającej z niego czynności. Tradycyjnie pozorność określana jest jako założona przez strony niezgodność między aktem woli, a jej przejawem na zewnątrz (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lipca 2002 roku, V CKN 1547/00).

Z treści cytowanego przepisu art. 83 § 1 k.c. wynika, że pozorna czynność prawna wymaga łącznego wystąpienia trzech elementów: oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie tylko dla pozorów, a adresat oświadczenia musi zgadzać się na jedynie pozorne dokonanie czynności prawnej. Omawiany przepis normuje przy tym dwie sytuacje. Pierwszą jest pozorność określana jako bezwzględna lub zwykła, która ma miejsce wtedy, gdy strony nie miały zamiaru wywołać żadnych skutków prawnych. Drugą jest pozorność nazywana względną lub kwalifikowaną; w tym wypadku strony pod czynnością pozorną ukrywają inne, rzeczywiste oświadczenie woli.

O kwalifikowanej pozorności czynności prawnej można mówić jedynie wtedy, gdy zgodną wolą stron jest wyrażenie na zewnątrz innej jej treści niż ta, która kształtuje umowę ukrytą. Nie jest zatem pozorna umowa, w której strony złożyły oświadczenia nieoddające należycie ich zgodnego zamiaru (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17 lutego 2006 roku, V CSK 129/05).

Ponieważ pozwana nie podnosiła, by strony umowy pożyczki ukryły inne, rzeczywiste oświadczenia woli zarzut pozwanej ocenić należy w aspekcie pozorności bezwzględnej.

Po dokonaniu analizy twierdzeń stron oraz zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd doszedł do przekonania, że w sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, by przedmiotowa umowa miała charakter pozorny. Jak wyżej ustalono, po zawarciu umowy pożyczki, powód wypłacił pozwanej kwotę pożyczki zgodnie z zawartą umową. Również w celu wywiązania się z zawartej umowy strona pozwana dokonywała wpłat na poczet przedmiotowej umowy w łącznej wysokości 1.862.094,32 zł.

Okoliczność, iż po zawarciu umowy strony w ogóle nie przystąpiły do jej wykonania, mogłaby stanowić istotną okoliczność dla oceny zarzutu pozorności, z uwzględnieniem innych okoliczności świadczących o pozornym zachowaniu stron przy zawarciu umowy. Taka sytuacja nie miała jednakże w sprawie miejsca, gdyż po zawarciu umowy, powód wypłacił pozwanej kwotę pożyczki zgodnie z umową, zaś pozwana spłacała raty pożyczki.

Pozorność polega na ujawnionej i zaakceptowanej przez adresata oświadczenia woli różnicy między treścią oświadczenia a wolą wywołania określonych skutków prawnych. Konstytutywnym elementem pozorności jest, poza brakiem woli wywołania skutków prawnych, także wiedza i zgoda obu stron czynności, że oświadczenie woli złożone zostało "dla pozorów" (tak SN w wyr. 11.5.2016 r., I CSK 326/15, L.). Dodatkowo adresat musi nie tylko wiedzieć o braku woli, ale także pozorność złożonego oświadczenia akceptować. Jak stwierdził SN brak zamiaru wywołania skutków

prawnych musi zostać przejawiony wobec drugiej strony tej czynności otwarcie, tak że ma ona pełną świadomość co do pozorności złożonego wobec niej oświadczenia woli i co do rzeczywistej woli jej kontrahenta i w pełni się z tym zgadza" (wyr. SN z 25.2.1998 r., II CKN 816/97, L.).

Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miało stwierdzenie, że jeżeli umowa jest przez strony faktycznie wykonywana, nie można mówić o jej pozorności. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 258/00, OSNAPiUS 2002 nr 21, poz. 527, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2014 r., sygn.. akt II UK 374/13, L.). W niniejszym postępowaniu obie strony wykonywały umowę pożyczki w zakresie obowiązków wynikających z zapisów umowy (wypłata pożyczki, spłata pożyczki), ale również ich zachowania w okresie po zawarciu umowy świadczą o tym, że umowa nie miała charakteru pozornego. Jak wyżej ustalono pozwana wielokrotnie zwracała się o przesunięcie terminu spłaty pożyczki, co skutkowało zawarciem kolejnych aneksów do umowy. Zachowania te jednoznacznie kwalifikować należy, jako przejaw woli dalszego wykonywania umowy, a jednocześnie świadomości co do związania stosunkiem kontraktowym.

Dla oceny zarzutu pozorności, nie miało znaczenie, kto i w jakim zakresie był beneficjentem środków uzyskanych tytułem umowy pożyczki. Wypłata środków nastąpiła zgodnie z dyspozycją pozwanej jako pożyczkobiorcy i dalszy obrót tymi środkami nie wpływał na ocenę, iż pozwany wykonał obowiązek umowny.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z opisaną powyżej zasadą dowodową w postępowaniu dotyczącym zapłaty z weksla, na stronie pozwanej spoczywa ciężar przytoczenia (onus proferendi) oraz ciężar dowodzenia (onus probandi) okoliczności uzasadniających zarzuty od nakazu zapłaty. Pozwana winna zatem przytoczyć twierdzenia na uzasadnienie swojego stanowiska, a dalej wykazać dowodami ich prawdziwość. Analiza uzasadnienia zarzutów doprowadziła Sąd do przekonania, iż twierdzenia dotyczące pozorności czynności prawnej nie mogły odnieść zamierzonego skutku, gdyż nie były to okoliczności, które świadczyły o zawarciu umowy dla pozorów. Toteż nie było potrzeby postępowania dowodowego w tym zakresie, co skutkowało decyzją o oddaleniu wniosku o przesłuchanie pozwanej.

W podsumowaniu powyższych rozważań Sąd doszedł do przekonania, iż umowa pożyczki z dnia 30 maja 2008 r. jest ważna i skuteczna. Powód wykazał istnienie wymagalnego roszczenia, tak co do zasady, jak i wysokości. Powód bowiem złożył wypełniony weksel, który spełniał wszystkie warunki formalne określone w art. 101 i art. 102 ustawy Prawo wekslowe. Dokument ten, płatny na dzień 6 maja 2019 r., został przedstawiony pozwanej do zapłaty. Tym samym wierzytelność, która z niego wynikała, stała się wymagalna, zgodnie z art. 38 ustawy Prawo wekslowe. Zgodnie z art. 9 prawa wekslowego – wystawca odpowiada za przyjęcie i za zapłatę weksla. Powód wykazał przy tym z jakiego tytułu domaga się on zapłaty oraz przedstawił sposób wyliczenia sumy wekslowej, zgodnie z przyjętym w judykaturze wymogiem w tym zakresie. Wystawienie i wydanie weksla wierzycielowi, a następnie jego uzupełnienie stwarza domniemanie istnienia objętej tym wekslem wierzytelności wekslowej w wysokości sumy wekslowej. Ciężar dowodu przeciwnego tym samym został przerzucony na pozwaną, czego pozwana nie zdołała wykazać w ramach niniejszego postępowania. Również powód udowodnił istnienie roszczenia ze stosunku podstawnego. Istnienie roszczenia ze stosunku podstawowego dawało uprawnienie powodowi do wypełnienia weksla in blanco zgodnie z zawartym porozumieniem.

Kierując się powyższym, Sąd w pkt I wyroku zasądził od pozwanej M. B. na rzecz syndyka masy upadłości (...) w W. w upadłości likwidacyjnej w W. kwotę 2.069.533,64 zł (dwa miliony dziewięć tysięcy pięćset trzydzieści trzy złote sześćdziesiąt cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty – na co złożyły się następujące kwoty:

- 1.411.278,65 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki;
- 210.433,07 zł tytułem niespłaconych odsetek umownych;
- 447.743,92 zł odsetki z tytułu należności przeterminowanych (karne)

- 78,00 tytułem prowizji i opłat dodatkowych.

Należy w tym miejscu jeszcze raz powtórzyć, że wydruk z systemu powoda w zakresie wpłat pozwanej (k. 334-338), oraz dowodów wpłat pozwanej (k. 346-371) nie budziły wątpliwości Sądu. Również należy wskazać, że strona pozwana nie przedstawiła żadnych zarzutów, oraz twierdzeń co do wysokości zadłużenia, oraz przedstawionej dokumentacji strony powodowej.

Powód domagał się ponadto zasądzenia na jego rzecz odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty.

Podstawę orzeczenia o roszczeniu ubocznym stanowił przepis art. 481 § 1 kc, oraz art. 48 pkt 2 prawa wekslowego - formalne, ustawowe źródło odsetek. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, choćby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Istotne jest więc ustalenie momentu, w którym dłużnik opóźnił się ze spełnieniem świadczenia. Natomiast zgodnie z art. 48 pkt 2 prawa wekslowego - posiadacz weksłu może żądać od zobowiązanego zwrotnie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia płatności tj. roszczenie o zapłatę odsetek od oznaczonej w wekslu sumy wekslowej, możliwych do żądania od dnia płatności tej sumy (W.Opolski, op.cit., t. 5, przywołany wyrok SA w Gdańsku z 21 czerwca 2017 r.).

W niniejszej sprawie powód przedłożył weksel, na którym brak jest zastrzeżeń odnośnie odsetek. W tej sytuacji powodowi przysługują odsetki ustawowe od dnia następnego po dniu płatności, który w wekslu został określony na 6 maja 2019 r. (k.26), w związku z czym Sąd zasądził w wyroku odsetki od dnia 7 maja 2019 r. do dnia zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Zgodnie z przywołanymi przepisami strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Stronom reprezentowanym przez radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata.

Zgodnie z postanowieniem Sądu z dnia 4 lutego 2020 r. powód został zwolniony od kosztów sądowych w części tj. w zakresie opłaty od pozwu ponad kwotę 3.000,00 zł (k. 264). W związku z czym powód poniósł koszt opłaty sądowej w wysokości 3.000,00 zł (k. 268), oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa (k. 15). Powodowi również należy się koszt z uwagi na reprezentowanie w postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika w wysokości 15.000,00 zł na podstawie § 2 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800). W związku z czym Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 18.017,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty – na podstawie art. 98 §1¹ k.p.c.

Ponieważ powód zwolniony został od ponoszenia kosztów procesu do kwoty 3.000,00 zł, na podstawie cyt. art. 113 u.k.s.c. należało w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciążyć przeciwnika nieuiszczonymi kosztami, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Pozwana jest stroną przegrywającą, zatem - co do samej zasady - należało pobrać od niej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100.477,00 zł, stanowiącą sumę nieuiszczonych kosztów sądowych.

Analiza treści art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w szczególności określenie "sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu" prowadzi do dwóch wniosków:

- gdy strona przegrywająca jest zwolniona od kosztów procesu sąd nie wydaje rozstrzygnięcia o nieuiszczonych kosztach, automatycznie powoduje to to, że koszty te poniesie Skarb Państwa. Wyjątek stanowi sytuacja gdy zasądzono

na rzecz strony częściowo przegrywającej roszczenie, wtedy bowiem odpowiednią część nieuiszczonych kosztów należy ściągnąć z zasądzanego roszczenia. Odstępstwo od tej zasady przewiduje art. 113 ust. 4 u.k.s.c.;

- gdy strona przegrywająca nie jest zwolniona od kosztów procesu o obowiązku rozliczenia kosztów sądowych rozstrzyga się przy zastosowaniu "zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu", a zatem głównie artykułu 98 k.p.c. Jednakże nakazanie zastosowania zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu powoduje, że możliwe jest również przyjęcie i innych rozwiązań, w szczególności unormowanych w art. 100 k.p.c. i 102 k.p.c. Pozwala to na odstąpienie od obciążania strony przegranej (nie zwolnionej od kosztów) od całości lub części tych kosztów jeżeli przemawiają za tym szczególne okoliczności.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z drugim przypadkiem. Przepis art. 102 k.p.c. nie zawiera katalogu szczególnych wypadków, które uzasadniałyby odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania, pozostawiając konkretyzację tej przesłanki orzecznictwu i nauce prawa. W doktrynie i orzecznictwie utrwalilo się stanowisko, w myśl którego z punktu widzenia możliwości zastosowania instytucji przewidzianej w art. 102 k.p.c. istotne znaczenie ma postawa strony w trakcie postępowania, a także jej sytuacja pozaprocesowa, na którą składa się stan majątkowy, szczególna sytuacja zdrowotna i życiowa, względnie - inne wyjątkowe okoliczności. Ocena, czy w danej sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 k.p.c., należy do swobodnego uznania sądu, czego nie można jednakże utożsamiać z dowolnością. Za nieobciążaniem powódki kosztami z tytułu zastępstwa procesowego strony pozwanej przemawia jej sytuacja majątkowa oraz zdrowotna. W związku z czym w pkt III wyroku Sąd obciążył Skarb Państwa nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

W związku z powyższym należało orzec jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

(...)